

## บทที่ 2

**ประวัติความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC)  
และความร่วมมือกันภายใต้กรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในเรื่อง  
กิจการท่องเที่ยว  
ความหมาย วัตถุประสงค์ ประเภท แนวคิด ทฤษฎี  
นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการพัฒนาจรรยาบรรณชาติ  
และความหมาย คุณสมบัติ  
สิทธิและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพัฒนาจรรยาบรรณชาติ**

ก่อนที่จะเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community : AEC) ขึ้นมานั้น ในกลุ่มประเทศอาเซียนมีการรวมตัวกันเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและต่อมาก็ได้มีความร่วมมือกันภายใต้กรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในเรื่องกิจการท่องเที่ยว การพัฒนาจรรยาบรรณชาติจึงไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะในประเทศเท่านั้นแต่ยังมีการพัฒนาจรรยาบรรณชาติในต่างประเทศด้วยโดยผู้ประกอบการธุรกิจพัฒนาจรรยาบรรณชาติจะมีข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจ และต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและความร่วมมือกันภายใต้กรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในเรื่องกิจการท่องเที่ยว ความหมาย วัตถุประสงค์ ประเภท แนวคิด ทฤษฎี และนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการพัฒนาจรรยาบรรณชาติอีกทั้งมีความเข้าใจในความหมายของธุรกิจพัฒนาจรรยาบรรณชาติ ผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจพัฒนาจรรยาบรรณชาติ ตลอดจนคุณสมบัติ สิทธิและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพัฒนาจรรยาบรรณชาติ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

### 2.1 ประวัติความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC)และความร่วมมือกันภายใต้กรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในเรื่องกิจการท่องเที่ยว

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) เป็นการยกระดับการรวมตัวของสมาคมประชาชาติเอเชียอาคเนย์ หรือ อาเซียน(Association of Southeast Asian

Nations – ASEAN) ซึ่งเดิมเป็นเพียงการรวมตัวทางการเมืองระดับภูมิภาคของกลุ่มประเทศเอเชียอาคเนย์อย่างหลวมๆ ที่มีเจตจำนงทางการเมืองที่จะร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ที่ก่อตั้งขึ้นมา โดยปฏิญญากรุงเทพ(Bangkok Declaration)ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510(ค.ศ.1967) มีสมาชิก 5 ประเทศ<sup>1</sup> คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย<sup>2</sup> โดยมีข้อผูกพันที่จะระงับข้อพิพาทระหว่างกันโดยสันติวิธีและอยู่ร่วมกันโดยสันติที่ทำให้เกิดสันติสุขมีเสถียรภาพและกลายเป็นฐานการผลิตสำหรับการลงทุนของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้อาเซียนมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในโลกอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลาถึงสองทศวรรษ ทำให้ประเทศอาเซียนได้รับสมญานามว่าเป็น “เสือเศรษฐกิจ” (Economic Tigers) จนเมื่อกลุ่มประเทศยุโรปรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ โดยก่อตั้งเขตการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Area–EFTA) ขึ้นมาและต่อมาได้ยกระดับการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นอีกเป็นประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community–EEC) ในรูปตลาดร่วม (Common Market) เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจในระดับสหภาพศุลกากร (Customs Union) ซึ่งสูงกว่าการรวมตัวทางเศรษฐกิจในระดับเขตการค้าเสรีมากเพื่อจะแข่งขันกับสหรัฐฯ ทำให้สินค้าของสหรัฐฯ ถึงแม้จะมีคุณภาพสูงและมีต้นทุนต่ำเพราะผลิตในประเทศอาเซียนไม่สามารถเจาะตลาดเข้าไปแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตในยุโรปได้เพราะสินค้าที่ผลิตในยุโรปสามารถส่งออกไปจำหน่ายในประเทศยุโรปทุกประเทศได้โดยปลอดภาษี ขณะที่สินค้าสหรัฐฯ ที่ผลิตในอาเซียนนอกจากต้องเสียภาษีขาเข้าสูงมากแล้ว ยังต้องเสียค่าขนส่งสูงอีกด้วย สหรัฐฯ จึงตอบโต้โดยการก่อตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ(North America Free Trade Area – NAFTA) ขึ้นมาทำให้ดึงดูดกระแสการลงทุนไปยัง NAFTA เกือบหมดเพราะว่า NAFTA ประกอบด้วยประเทศสหรัฐฯ แคนาดาและเม็กซิโก ทั้งนี้โดยประเทศเม็กซิโกมีข้อได้เปรียบเหมือนของ ASEAN ทุกประการ โดยเฉพาะการที่มีค่าแรงต่ำมากและยังมีข้อได้เปรียบที่ ASEAN ไม่มี คือสิทธิที่จะส่งออกสินค้าไปจำหน่ายในสหรัฐฯ ซึ่งเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง และมีอำนาจในการซื้อ (Purchasing Power) สูงที่สุดในโลกได้โดยปลอดภาษีซึ่งทำให้เป็นที่พึงปรารถนาของทุกประเทศ และยังมีพรมแดนติดกันอีกด้วยทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งต่ำกว่าที่นำเข้าจากประเทศอื่นๆ ทั้งหมด นักลงทุนจากประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งรวมทั้งนักลงทุน

<sup>1</sup> หลังจากนั้นอาเซียนเปิดรับสมาชิกใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดย บรูไนดารุสซาลาม (เข้าร่วม 7 มกราคม พ.ศ.2527) เวียดนาม(เข้าร่วม 28 กรกฎาคม พ.ศ.2538) ลาว พม่า(เข้าร่วม 23 กรกฎาคม พ.ศ.2540) และกัมพูชา(เข้าร่วม 30 เมษายน พ.ศ.2542) โดยการเข้าร่วมของประเทศสมาชิกใหม่ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอาเซียนที่พร้อมรับทุกประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีความพร้อมที่จะรับเป้าหมาย หลักการ และวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นสมาชิก<sup>1</sup> โดยปัจจุบันมีสมาชิก รวมทั้งหมด 10 ประเทศ

<sup>2</sup> อาเซียน เข้าถึงได้จาก <http://www.aseansec.org/>

จากสหรัฐด้วยจึงหลังไหลไปลงทุนกันในเม็กซิโกทั้งหมด รัฐบาลในสมัยนายกอนันต์ ปันยารชุน จึงชักชวนให้ประเทศอาเซียนรวมตัวกันทางเศรษฐกิจขึ้นมาเป็น “เขตการค้าเสรีอาเซียน” (ASEAN Free Trade Area – AFTA)<sup>3</sup> โดยคาดว่าจะทำให้ดึงดูดกระแสการลงทุนกลับมาสู่ภูมิภาคอาเซียนได้มากเพราะนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนผลิตสินค้าในเขตการค้าเสรีอาเซียนจะครองตลาดการค้าในอาเซียนที่มีประชากรกว่า 5 ร้อยล้านคน<sup>4</sup> ซึ่งนับว่าใหญ่มากพอสมควรได้แต่ผู้เดียวโดยไม่ต้องแข่งขันกับนักลงทุนอเมริกันที่มีศักยภาพทั้งทางเทคโนโลยีและทุนทรัพย์สูงมากเหมือนกับการลงทุนที่เม็กซิโก ยิ่งกว่านั้นการที่นักลงทุนทางอุตสาหกรรมใหญ่ๆ ที่ได้ลงทุนในอาเซียนอยู่แล้วจะย้ายฐานการผลิตไปลงทุนใหม่ที่ประเทศเม็กซิโกนอกจากจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมากแล้วก็จะต้องใช้เวลาอีกนานกว่าจะเริ่มต้นผลิตสินค้าและถอนทุนคืนและเริ่มมีกำไรได้ นอกจากนั้นสินค้าที่ผลิตในอาเซียนก็เป็นที่ยู่อักกันดีในประเทศอาเซียนอยู่แล้วจึงไม่ต้องเสียค่าโฆษณาเพิ่มขึ้นมากนัก แต่บังเอิญในยุคนั้นประเทศจีนเริ่มเปิดประเทศตามหลัก “ก้าชุนอ์”<sup>5</sup> และ “เปเรสทรอยก้า”<sup>6</sup> จึงกลายเป็นฐานการผลิตที่น่าสนใจที่สุดในโลก เพราะจีนมีประชากรถึง 1,600 ล้านคน ซึ่งนอกจากจะเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลกแล้วยังมีแรงงานมากที่สุดในโลก ค่าแรงงานก็ต่ำที่สุดในโลกด้วย ทำให้นักลงทุนต่างชาติที่รวมทั้งนักลงทุนไทยด้วยหลังไหลเข้าไปลงทุนในประเทศจีนเกือบหมด<sup>7</sup> ทำให้เศรษฐกิจของจีนพัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วโดยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูงที่สุดในโลกซึ่งทำให้จีนกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจจนได้ชื่อว่าเป็น “มังกรเศรษฐกิจ” (Economic Dragon) ในระยะเวลาอันสั้น เป็นเหตุให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศอาเซียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมาก ต่อมาเมื่อการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศจีนเริ่มอืดตัวทำให้อาเซียนมีความหวังว่าน่าจะสามารดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศกลับมายังภูมิภาคอาเซียนได้อีกครั้งหนึ่ง แต่ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจกลับพบว่าประเทศอินเดียก็น่าสนใจที่จะใช้เป็นฐานการผลิต (Manufacturing Base) ได้ดีไม่น้อยไปกว่าประเทศจีนเลย ไม่ว่าจะด้านการมีประชากรมากมีแรงงานที่ค่าแรงต่ำมากอย่างเหลือเฟือและมีแรงงานที่มีความรู้ มีฝีมือจำนวนมากแล้วก็ยังมีรายได้เปรียบ

<sup>3</sup>ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญของการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในอนาคต

<sup>4</sup>ในปัจจุบัน ประชากรอาเซียนได้เพิ่มขึ้นเป็น 6 ร้อยล้านคนแล้ว

<sup>5</sup>คือ การ “เปิด” ประเทศให้กว้างขึ้น ให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นของตน

<sup>6</sup>คือ การ “ปรับ” สภาพเศรษฐกิจและสังคมของสหภาพโซเวียตให้คลายจากความชะงักงัน เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนชาวโซเวียตให้ดีขึ้นกว่าเดิม

<sup>7</sup>บางเมือง เช่น เมืองเสินเจิ้น กุหนิง เซี่ยงไฮ้ เฉินตู และกวางโจว เป็นต้น มีนักลงทุนไทยไปลงทุนกันมากจนประเทศไทยต้องมีสถานกงสุลในประเทศจีนถึง 4 แห่ง ([www.thaixian.com](http://www.thaixian.com))

สำหรับการลงทุนประการหนึ่งที่ประเทศจีนไม่มี คือ อินเดียไม่มีอุปสรรคด้านภาษา(Language Barrier) เพราะเคยเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษมาก่อน เป็นเหตุให้กระแสการลงทุนหันไปสู่ประเทศอินเดีย แทนที่จะกลับมาสู่ภูมิภาคอาเซียนซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมากด้านการลงทุน จากต่างประเทศ ประเทศไทยในสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร จึงหาทางออกโดยการเจรจาทำความตกลงก่อตั้งเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคี (Bilateral Free Trade Area) กับหลายๆประเทศซึ่งเมื่อรวมกับสิ่งจูงใจ (Incentives) ในรูปของการยกเว้นภาษี (Tax Holiday) สำหรับ Corporate Tax และยกเว้นภาษีการนำเข้าสินค้าฝ่ายผลิตที่เป็นสินค้าประเภททุน (Capital Goods) เครื่องจักรเครื่องยนต์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า สำหรับการลงทุนที่ได้บัตรส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment-BOI) และสิ่งจูงใจอื่นๆ อีกแล้ว ก็น่าจะดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศมายังประเทศไทยได้มากพอสมควรเพราะนอกจากสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยจะสามารถส่งออกไปจำหน่ายในประเทศอาเซียนอื่นทุกประเทศได้โดยปลอดภาษีแล้วยังส่งออกไปจำหน่ายในประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอื่นๆที่ประเทศไทยร่วมเป็นสมาชิกอยู่ด้วยโดยปลอดภาษีได้เช่นกัน จึงทำให้มีโอกาสที่จะครองตลาดได้ในหลายประเทศ และยังใช้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) ที่ประเทศพัฒนาแล้วให้แก่ประเทศไทยในการส่งสินค้าไปจำหน่ายในประเทศนั้นๆ ได้อีกด้วย นอกจากนี้ประเทศอาเซียนยังกระชับการรวมตัวให้แน่นขึ้นอีก โดยการจัดทำ“กฎบัตรอาเซียน”(ASEAN Charter)ขึ้นมาทำให้อาเซียนมีความเป็นปึกแผ่น มีน้ำหนัก (Momentum) และอำนาจการต่อรอง (Bargaining Power) และความสำคัญมากขึ้นถึงกับทำให้นานาชาติต้องแต่งตั้งเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวร(Permanent Representative)ลักษณะเดียวกับเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรประจำองค์การสหประชาชาติมาประจำที่อาเซียนและยกฐานะเลขาธิการสำนักเลขาธิการอาเซียนขึ้นเป็นเลขาธิการอาเซียนที่มีเอกสิทธิ์ความคุ้มกันและฐานะเทียบเท่ารัฐมนตรี และกำหนดโดยแจ้งชัด (Expressis Verbis)ให้อาเซียนเป็นองค์การระหว่างประเทศในระดับระหว่างรัฐบาล(Intergovernmental Organization)ที่มีฐานะเป็นบุคคลระหว่างประเทศ(Subject of International Law)เพื่อขจัดข้อกังขา

---

<sup>9</sup>ซึ่งแม้แต่ในอาเซียน ประเทศไทยก็เสียเปรียบประเทศอาเซียนอื่นๆ ในแง่ของอุปสรรคด้านภาษา (language barrier) เพราะประเทศอาเซียนอื่นๆ ต่างก็เคยเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตกมาก่อนทั้งนั้น

<sup>10</sup>ดูรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวกับภาพรวมของอาเซียนในบทความ ศ. ดร. วิสูตร ตูยานนท์ “Opportunities for Economic Rebound in ASEAN Countries with the Advent of AFTA”. country paper (in English) 17 p. (single lines) written and presented by Dr. Visoot Tuvayanond at an IBA (International Bar Association) sponsored Asia-Pacific International Seminar, published in the proceedings of the Seminar. IBA Law Review and subsequently in the UTCC Scientific Review. 22<sup>nd</sup> year. 3<sup>rd</sup> Vol. of the September-December 2002 Issue.

ว่าอาเซียนอาจจะไม่มีฐานะเป็นบุคคลระหว่างประเทศ<sup>10</sup> อีกด้วย กฎบัตรอาเซียนกระชับความเป็นปึกแผ่นของอาเซียนและขยายขอบเขตของความร่วมมือกันออกไปอีกอย่างกว้างขวาง ปรับปรุงแก้ไขและสร้างกลไกใหม่ กำหนดขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กร(Organs)ที่สำคัญๆ ในอาเซียนและกำหนดเป้าหมายการรวมตัว (Integration) อาเซียนให้ได้ภายในปี พ.ศ.2558<sup>11</sup> (ค.ศ. 2015)<sup>12</sup> ซึ่งก่อให้เกิดโครงการร่วมมือกันใหม่ๆ ของอาเซียนขึ้นมาอีกมาก เช่น การก่อตั้งเขตการลงทุนอาเซียนและโครงการที่จะให้มี Package Tour ของอาเซียนที่เป็นการทัศนจรรอย่างเป็นชุดหลายๆประเทศในเที่ยวเดียวกันแต่ยังไม่ได้ผลอย่างเป็นทางการเพราะยังมีอุปสรรคหลายประการแต่เมื่ออาเซียนจะก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)ในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558(ค.ศ.2015)โดยหลักการแล้วอุปสรรคต่างๆ ดังกล่าวหลายประการก็น่าจะหมดไปเมื่อประเทศอาเซียนมีข้อตกลงกันที่ให้มีการเคลื่อนย้ายเสรีของบุคลากรที่มีฝีมือ ซึ่งจะรวมทั้งภาคธุรกิจด้วย และประเทศไทยก็มีศักยภาพสูงด้านกิจการท่องเที่ยว จึงน่าจะทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยได้รับประโยชน์จากการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากพอสมควร ทั้งนี้โดยประเทศไทยน่าจะสามารถพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวออกไปให้ครอบคลุมถึงการทัศนจรรธรรมชาติ (Eco-Tourism) ซึ่งประเทศไทยก็มีศักยภาพสูงเพราะมีแหล่งทัศนจรรประเภทนี้มาก เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งได้รับการจดทะเบียนเป็นมรดกโลกของยูเนสโก(UNESCO)

<sup>10</sup> ซึ่งความจริงอาเซียนก็เป็นบุคคลระหว่างประเทศ (Subject of International Law)อยู่แล้ว เพราะการที่อาเซียนสามารถทำความตกลงก่อตั้งสำนักงานใหญ่(Head Quarters Agreement) ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซียได้ก็แสดงว่าอาเซียนเป็นบุคคลระหว่างประเทศอยู่แล้ว เพราะว่าความตกลงก่อตั้งสำนักงานใหญ่เป็นสนธิสัญญา ซึ่งมีแค่บุคคลระหว่างประเทศเท่านั้นที่จะทำได้ (ดูคำบรรยายกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญาของ ศ. ดร. วิสูตร ตูยานนท์)

<sup>11</sup>ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 8 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ณ กรุงเทพมหานคร ผู้นำอาเซียนได้ประกาศเจตนารมณ์เห็นชอบให้อาเซียนกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายในปี พ.ศ.2563 (ค.ศ.2020)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 7-8 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ที่เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ออกแถลงการณ์บาหลี(Bali Concord 2) เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีหนึ่งในสามแผนงานหลักที่สำคัญ คือ การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community :AEC )

<sup>12</sup>ประเทศในอาเซียนได้ตกลงกันก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนขึ้น ภายในปี พ.ศ.2563(ค.ศ.2020) และต่อมาในการประชุมครั้งที่ 12 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-15 มกราคม พ.ศ. 2550 ที่เมืองเซบู(Cebu) ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนาม ปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงได้เลื่อนกำหนดใกล้เข้ามา มาเป็นปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015)

แต่ยังมีอุปสรรคและปัญหาทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติอยู่อีกมิใช่น้อยที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งที่จะยกขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อจะเสนอแนะวิธีการและหนทางที่น่าจะช่วยบรรเทาปัญหาเหล่านั้นได้

## 2.2 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการทัศนอาธรรมชาติ

เนื่องจากการทัศนอาธรรมชาตินี้มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการทัศนอาทั่วๆ ไปจึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการทัศนอาธรรมชาติ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

### 2.2.1 ความหมายของการทัศนอาธรรมชาติ

การทัศนอาธรรมชาติ(Ecotourism) หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแนวคิดที่เพิ่งปรากฏไม่นานมานี้ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่นานาประเทศให้การสำคัญ เพื่อการมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศและนานาชาติ ตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Environmentally Sustainable Development) โดยให้ความสำคัญแก่การให้การศึกษาหรือการเรียนรู้หรือมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์มากกว่าการทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจเท่านั้นแต่การทัศนอาธรรมชาติจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อมและให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว

ยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Biotourism, Green Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึง การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวน รักษาโอกาสต่างๆของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคมและความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย" โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยว ที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติและต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกคน ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว นั้นๆสำหรับความหมายของการทัศนอาธรรมชาติ ได้มีบุคคลหรือองค์กรต่างๆให้ความหมายและ

คำจำกัดความไว้มากมาย เป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งและได้รับการอ้างอิงถึงเสมอ ที่สำคัญมีดังนี้<sup>13</sup>

Hector Ceballos Lascurain แห่งสภาสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources-IUCN) เป็นบุคคลแรกที่ได้ให้คำจำกัดความ การทัศนจรธรรมชาติว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่ง ธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำลายแก่ธรรมชาติแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่าตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรม ที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

Ceballos Lascurain (1991) ให้คำจำกัดความของการทัศนจรธรรมชาติว่า "เป็นการ ท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติโดยไม่ให้เกิดการรบกวน หรือทำลายแก่ธรรมชาติแต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับ ทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่าตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ เหล่านั้น"

Elizabeth Boo (1991) ให้คำจำกัดความการทัศนจรธรรมชาติว่า "การท่องเที่ยวแบบอิง ธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อ การอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษา พื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและ สร้างจิตสำนึกด้าน สิ่งแวดล้อม"

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำจำกัดความการการทัศนจรธรรมชาติว่า "การ เดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของ ระบบนิเวศและใน ขณะเดียวกันก็ช่วยสร้าง โอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิด ประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น"

Western (1993) ได้ปรับปรุงคำจำกัดความการการทัศนจรธรรมชาติ ของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกระชับ แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้นคือ "การเดินทางท่องเที่ยวที่ รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้น"

The Commonwealth Department of Tourism (1994) ได้ให้คำจำกัดความการการทัศนจร ธรรมชาติคือ การท่องเที่ยว ธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมยังครอบคลุม ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึง การ

<sup>13</sup> กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช เข้าถึงได้จาก <http://www.dnp.go.th/>

ปันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เสรี เวชบุษกร (2538) ให้คำจำกัดความการทัศนกิจธรรมชาติว่า "การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นด้วย"

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ให้ความหมายการทัศนกิจธรรมชาติ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยมีภารกิจให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ชุมชนท้องถิ่น และสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ราฟ บุคเลย์ (Raff Buckley, 1992 อ้างใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542) นิยามว่า คือการท่องเที่ยวที่ถูกจัดการดูแลอย่างยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ มีการศึกษาด้านการเรียนรู้วัฒนธรรม และ/หรือ สิ่งแวดล้อม เชื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme - UNEP) สมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism Society) และองค์การ การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ให้คำนิยามว่า "การท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการรบกวนลักษณะทางธรรมชาติ มุ่งหวังในด้านการศึกษา มีความพอใจต่อทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ตามธรรมชาติ มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยไม่เป็นการรบกวนต่อระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ต่อทรัพยากรของประชากร ในท้องถิ่น"

สำหรับความหมายในกฎหมายมีเพียงการให้ความหมายในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามมาตรา 4 พระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน(องค์กรมหาชน) พ.ศ.2546 เท่านั้นซึ่งมีหลักการที่สอดคล้องกับการทัศนกิจธรรมชาติ<sup>14</sup>

จากการให้ความหมายและคำจำกัดความการทัศนกิจธรรมชาติ พอจะสรุปได้ว่า การทัศนกิจธรรมชาติ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือทำลายเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่นเพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่

<sup>14</sup>การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายความว่า การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพ โดยคำนึงถึงการ ใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่า อย่างสมเหตุสมผลและสามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ วัฒนธรรม เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน



ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ด้วยแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาธรรมชาติ

### 2.2.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาธรรมชาติจะมีความแตกต่างจากการพัฒนาทั่วไป กล่าวคือ การพัฒนาธรรมชาติเน้นไปในด้านพัฒนาควบคู่กับการดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและแหล่งพัฒนาธรรมชาติ การพัฒนาจิตสำนึกและความเข้าใจของนักพัฒนาธรรมชาติในการทำคุณภาพประโยชน์ให้กับสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชน วิธีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งพัฒนาธรรมชาติเพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย

#### 2.2.2.1 กิจการด้านพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industries)

การพัฒนาธรรมชาติ เป็นแหล่งที่มาของรายได้ระหว่างประเทศ ไม่ใช่แต่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น ต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน จึงถือว่าการพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมที่เรียกว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

จากสถิติรายได้ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ได้เติบโตขึ้นอย่างมาก ในทศวรรษที่ผ่านมา รายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศได้เพิ่มขึ้นจาก 187,898 ล้านบาทใน พ.ศ. 2541 เป็น 380,417 ล้านบาทใน พ.ศ. 2550 โดย 55% ของนักท่องเที่ยวใน พ.ศ. 2550 มาจากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ได้แก่ ญี่ปุ่น และมาเลเซีย ส่วนนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่มาจากสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย เยอรมนี สหรัฐอเมริกา และสแกนดิเนเวีย ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและรัสเซียก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆเช่นกัน

สำหรับ พ.ศ. 2554 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 19,098,323 คน เมื่อเทียบแล้วมากกว่า พ.ศ. 2553 ถึง 3,161,923 คน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ<sup>15</sup>

สำหรับประเทศในภูมิภาคอาเซียน อย่างประเทศสิงคโปร์ ในปีพ.ศ. 2554 มีนักท่องเที่ยวไปเยือนสิงคโปร์ 13.2 ล้านคน เพิ่มขึ้น 13% จากปีพ.ศ. 2553 โดยมียอดรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 22.2 พันล้านเหรียญสิงคโปร์ เพิ่มขึ้น 17% จากปีที่แล้ว และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน<sup>16</sup>

<sup>15</sup> วิกีพีเดีย เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย>

<sup>16</sup> หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ เข้าถึงได้จาก <http://www.thanonline.com/>

2.2.2.2 ความสำคัญของกิจการด้านทัศนารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

การที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ย่อมก่อให้เกิดสภาพการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเดินทางของบุคคลย่อมก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายขึ้น เช่น ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหาร เป็นต้น และเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนที่อยู่ในแหล่งพื้นที่ท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจขายของที่ระลึก เป็นต้น ทำให้ประเทศมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดีขึ้น

2.2.2.3 ความสำคัญของกิจการด้านทัศนารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีผลต่อสังคมและวัฒนธรรม

การทัศนารธรรมชาติมีส่วนช่วยกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเกิดความสามัคคีในการช่วยอนุรักษ์ ฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน และโบราณวัตถุเพื่อคงคุณค่าความสนใจของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

2.2.2.4 ความสำคัญของกิจการด้านทัศนารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การทัศนารธรรมชาติเป็นกิจกรรมที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนกับจึงต้องดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี<sup>17</sup>

## 2.3 นโยบายการท่องเที่ยวในประเทศ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูงมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ และสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่นๆ

คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2552 ให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่ง

<sup>17</sup> คาบคำรวจ เอกนรินทร์ธร แก้วศรี. (2554). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยวที่ซื้อบริการท่องเที่ยวในลักษณะเหม่าจ่าย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 13-14.

ชาติ (National Agenda) และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2552 มอบหมายให้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดทำยุทธศาสตร์แผนงานฟื้นฟูวิกฤตการท่องเที่ยวระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งก็คือ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559<sup>18</sup>

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับนี้ มุ่งเน้นการป้องกันแก้ไขผลกระทบด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2559) และวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี พ.ศ. 2570 โดยน้อมนำแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มาใช้ในการจัดทำแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวมที่สร้างทั้งรายได้และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

#### ประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ<sup>19</sup>

- 1) เป็นเครื่องมือและกรอบทิศทางในการกระตุ้นและฟื้นฟูภาคการท่องเที่ยวของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- 2) ช่วยลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนของหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ภายใต้การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน โดยนำกลยุทธ์ไปแปลงเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาในภาคการท่องเที่ยว โดยสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2559) และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล
- 4) ช่วยแก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้างเพื่อสร้างความสมดุลและยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

## 2.4 แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน(Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีความสำคัญต่อการพัฒนาธรรมชาติเป็นอย่างมาก จึงมีแนว

<sup>18</sup> คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพฯ:กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

<sup>19</sup> คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). สรุปแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพฯ:กลุ่มงานองค์ความรู้ไมซ์ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ(องค์กรมหาชน). หน้า 11.

คิดที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) อันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยมีผู้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้หลายทัศนะ ดังนี้

1) การท่องเที่ยวประเทศแคนาดา ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เพื่อตอบสนองความต้องการ ในขณะเดียวกัน ก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมพื้นเมือง ระบบนิเวศที่สำคัญ รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพไว้ด้วย

2) การประชุม Globe'90 ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากรของอนุชนรุ่นหลังด้วย

3) องค์การ Eastern Caribbean States (OECS) ได้ให้ความหมายว่า การใช้ประโยชน์สูงสุดในทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยตั้งอยู่ในพื้นฐานของความเสมอภาคและการเลี้ยงดูตนเอง เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ผู้มาเยือนและเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิต โดยความร่วมมือของหลายๆฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ

4) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ขอให้ราชบัณฑิตยสถานให้คำจำกัดความ หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุดและใช้เป็นประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด

5) องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการเสมอภาค ระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคม รวมไปถึงวัฒนธรรมของคนในรุ่นปัจจุบันจนไปถึงอนาคต

ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) จึงมีหลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นกระแสความคิดหลักของโลกในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา และได้รับความสนับสนุนจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Commission on Sustainable Development) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งหลักการ โดยทั่วไปของการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือ จะต้องมีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนาน และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อนำหลักการนี้มาปรับใช้กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงมีจุดเน้นที่สำคัญดังนี้

1) จะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ในระยะเวลา

ยาวนานจนถึงชั่วลูกชั่วหลานมิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น

2) ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสีย ที่จะเป็อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

3) มีการกระจายรายได้ และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่น ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วม ในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

4) มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการวางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม

5) มีการสร้างเครือข่าย เพื่อเผยแพร่แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ออกไปในหมู่ประชาชน ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง<sup>20</sup>

กล่าวโดยสรุป จากความหมายและแนวคิดของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมไปถึงหลีกเลี่ยงการทำลายและตระหนักถึงการรักษาสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนตลอด ไปนอกจากนี้จุดประสงค์หลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่สามารถแบ่งสรรผลประโยชน์ให้แก่ รัฐบาล เอกชน นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นได้อย่างเป็นธรรม<sup>21</sup>

## 2.5 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

มีการจัดสัมมนาวิชาการ โดย องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน(อ.พ.ท.) ซึ่งเป็นองค์การมหาชน โดยมีนักวิชาการจากประเทศต่างๆ เข้าร่วมประชุมด้วย ผลการประชุม มีแนวคิดที่จะผลักดันให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างชุมชน คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เยาวชน และสื่อมวลชน ซึ่งผลของการสัมมนาก็ทำให้มีการจัดทำ ปฏิญญา 10 ประการ ดังนี้

<sup>20</sup> เครือข่ายข้อมูลกาญจนาภิเษก เข้าถึงได้จาก <http://kanchanapisek.or.th/>

<sup>21</sup> สุรชาติพิศ โห้ศรีศรี. (2549). มาตรการทางกฎหมายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 29-31.

- 1) การให้ความสำคัญกับกระบวนการรักษาสິงแวดล้อม (Preserve essential ecological Processes)
- 2) การรักษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี (Protect our human heritage and cultures)
- 3) การวางแผนและสร้างกลยุทธ์แบบองค์รวม (Put forward holistic planning and strategy-making)
- 4) การวางแผนเชิงรุกเพื่อเพิ่มผลิตภาพในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Proactively plan for industry productivity)
- 5) การสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ (Perform high value-added authentic tourism products)
- 6) การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้แก่นักท่องเที่ยว (Triumph of Human Spirit)
- 7) การร่วมพูดคุยและร่วมรับฟัง (Walk the talk)
- 8) การสร้างองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว (Seek and build Know-How)
- 9) การให้สารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว (Enrich data intelligence)
- 10) การจัดลำดับแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมและครอบคลุม (Gain alignment every step of the way)<sup>22</sup>

นอกจากนี้ คณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กทท.) ได้ประกาศเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในหลายพื้นที่ เช่น หมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง (พพ.1) โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2547 และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้จัดการประชุมแนะนำพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในวาระการประกาศเขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2547 ณ ศาลาประชาคม จังหวัดตราด โดยเชิญทุกภาคีการพัฒนาพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 350 คน ร่วมประชุม เพื่อเสริมสร้างพันธมิตรในการประสานความร่วมมือการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างฯ

ในการนี้ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้จัดแบ่งกลุ่มภาคีการพัฒนาพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างฯ เป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ โรงแรม รีสอร์ท ภัตตาคารร้านอาหาร คมนาคมขนส่ง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลางส่วนภูมิภาค และประชาคมชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนกำหนดกระบวนการ การมี

<sup>22</sup> มติชนสุดสัปดาห์. (2555). *ก้าวสำคัญสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน. ฉบับวันที่ 6-12 เมษายน พ.ศ. 2555. ปีที่ 32 ฉบับที่ 1651.

ส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม และการประสานงานระหว่างกลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่พิเศษอย่างต่อเนื่องต่อไป

หมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง ได้รับการประกาศเขตเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 105 ง ลงวันที่ 24 กันยายน พ.ศ.2547 โดยอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. โดยแบ่งเป็นพื้นที่ 4 ส่วน ได้แก่ พื้นที่หมู่เกาะช้าง หมู่เกาะหมาก หมู่เกาะกูด และพื้นที่เชื่อมโยงชายฝั่งทะเล มีพื้นที่รวม 4,280 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,675,000 ไร่

## 2.6 ประเภทของการทัศนอาธรรมชาตินในอาเซียน

การทัศนอาธรรมชาตินในอาเซียนที่กำลังได้รับความนิยม มีหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

### 2.6.1 การทัศนอาธรรมชาตินทางบก

เป็นการทัศนอาธรรมชาตินในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่อง กับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน<sup>23</sup> เช่น การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การสำรวจศึกษาถ้ำ การปีนเขา ไต่หน้าผา การขี่จักรยานเสือภูเขา การขี่ช้าง การขี่ม้า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น<sup>24</sup>

### 2.6.2 การทัศนอาธรรมชาตินทางน้ำ

เป็นการทัศนอาธรรมชาตินอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เช่น การดำน้ำลึกแบบ Scuba Diving และ การดำน้ำแบบผิวน้ำ Snorkeling การล่องแพ ล่องแก่ง การพายเรือคายัค เป็นต้น<sup>25</sup>

## 2.7 ความหมายของธุรกิจทัศนอาธรรมชาติน

<sup>23</sup> โครงการ YCT การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้าถึง ได้จาก <http://www.teawthai.com/>

<sup>24</sup> สุชาติพิศ โทธีศรี. *อ่าวแล้ว เจริญรอดที่ 21*. หน้า 5-9.

<sup>25</sup> การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้าถึง ได้จาก <http://thai.tourismthailand.org/>

ไม่ได้มีการให้คำนิยามของคำว่า “ธุรกิจทัศนอากรธรรมชาติ” ไว้ มีแต่คำนิยามของคำว่า ธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งเป็นความหมายตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551

มาตรา 4 “ธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหรือการให้บริการ หรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม ทัศนอากร และหรือมัคคุเทศก์ให้แก่นักท่องเที่ยว”<sup>26</sup>

## 2.8 ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับธุรกิจทัศนอากรธรรมชาติ

สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจทัศนอากรธรรมชาติ มี 3 ประเภท ดังนี้

**2.8.1 ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (Business Operator)** เป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยเป็นผู้จัด โปรแกรมให้กับนักทัศนอากรธรรมชาติ ตลอดจนเป็นผู้ประสานงานในการติดต่อเรื่องที่พัก ตารางการเดินทาง เป็นต้น

**2.8.2 มัคคุเทศก์ (Guide)** เป็นบุคคลธรรมดา มีหน้าที่พานักทัศนอากรธรรมชาติไปชื่นชมความงามของธรรมชาติ

**2.8.3 คนต่างด้าว (Foreign Individuals)** เป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทย แต่เข้ามาในประเทศไทยโดยอาจเข้ามาประกอบธุรกิจทัศนอากรธรรมชาติหรือธุรกิจอื่นๆก็ได้

## 2.9 ความหมายของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับธุรกิจทัศนอากรธรรมชาติ

สำหรับความหมายของผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับธุรกิจทัศนอากรธรรมชาติ มีดังนี้

### 2.9.1 ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (Business Operator)

ไม่มีคำนิยามของคำว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 คงมีแต่ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ซึ่งพอจะใช้เทียบเคียงแทนกันได้ ดังนี้ “ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบ ธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้”<sup>27</sup>

### 2.9.2 มัคคุเทศก์ (Guide)

<sup>26</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4

<sup>27</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มาตรา 3



นิยามของคำว่า มัคคุเทศก์ ซึ่งเป็นความหมายตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 “มัคคุเทศก์” หมายความว่า ผู้ให้บริการเป็นปกติธุระในการนำนักท่องเที่ยวไปยัง สถานที่ต่าง ๆ โดยให้บริการเกี่ยวกับคำแนะนำและความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว<sup>28</sup>

### 2.9.3 คนต่างด้าว(Foreign Individuals)

ตามคำนิยามของคำว่า “คนต่างด้าว” ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 สามารถสรุปได้ว่า บุคคลที่ถือว่าเป็นคนต่างด้าว คือ บุคคลดังต่อไปนี้ (1) บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (2) นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย (3) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือนิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยถือหุ้น หรือลงทุนตั้งแต่ครั้งหนึ่งของหุ้นหรือทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น (4) ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน (แม้จะมีคนต่างด้าวลงทุนอยู่เล็กน้อยไม่ถึงครั้งหนึ่ง) แต่มีบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และ (5) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย หรือนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีสถานะเป็นคนต่างด้าว ตาม (3) หรือ (4) ถือหุ้น หรือลงทุนตั้งแต่ครั้งหนึ่งของหุ้นหรือทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น<sup>29</sup>

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 4 พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 จะเห็นได้ว่า บุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทย นิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย หรือแม้แต่นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทยแต่มีสถานะเป็นนิติบุคคลต่างด้าวเพราะมีการถือหุ้นตั้งแต่ครั้งหนึ่งของทุนทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น<sup>30</sup> ก็อยู่ในความหมายของคนต่างด้าว ทั้งสิ้น<sup>31</sup>

การเป็นคนต่างด้าวมักทำให้ไม่สามารถประกอบธุรกิจ ตามบัญชีหนึ่ง<sup>32</sup> ได้(ห้ามด้วยเหตุผลพิเศษ) และหากจะประกอบธุรกิจตามบัญชีสอง(ห้ามเพราะความมั่นคงและกระทบต่อศิลปะ

<sup>28</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4

<sup>29</sup> พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 4

<sup>30</sup> เกณฑ์ในการใช้กำหนดสถานภาพของการเป็นคนต่างด้าวสำหรับนิติบุคคลที่จดทะเบียนในไทยจะนับจำนวนทุนของคนต่างด้าวในนิติบุคคล มิได้นับจำนวนผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือสมาชิกของนิติบุคคลมาเป็นเกณฑ์ กำหนดความเป็นต่างด้าวของนิติบุคคล ดังเช่น ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ซึ่งได้ยกเลิกไปแล้ว

<sup>31</sup> ทิมสิริ วิเศษ โอสารนนท์. (2550). การเปิดเสรีการค้าบริการของประเทศไทย ภายใต้ GATS สาขาการขนส่งทางทะเล. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 125.

<sup>32</sup> บัญชีท้าย พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542

วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีคนไทยหรือนิติบุคคลที่ไม่ใช่คนต่างด้าวถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบ โดยต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และหากจะประกอบธุรกิจตามบัญชีสาม(ห้ามเพราะคนไทยยังไม่พร้อมจะแข่งขัน) ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว<sup>33</sup>

สำหรับอาชีพมัคคุเทศก์ จะถูกห้ามไม่ให้คนต่างด้าวทำ ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522<sup>34</sup>

## 2.10 คุณสมบัติของผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ทัศนกิจธรรมชาติ

ผู้ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจนำเที่ยวให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจากนายทะเบียน โดยการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง<sup>35</sup>

### 2.10.1 ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (Business Operator)

ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาต้องมีคุณสมบัติ คือ มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว มีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย และ ไม่มีลักษณะต้องห้ามกล่าวคือ เป็นบุคคลล้มละลาย หรืออยู่ในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 46 (1) (2) (3) หรือ (4) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 63 (1) (2) (3) หรือ (4) และยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 46 (5)หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 63 (5)เคยถูกเพิกถอนทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวมาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับประกอบธุรกิจนำเที่ยว<sup>36</sup>

ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติ เป็น

<sup>33</sup> กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เข้าถึงได้จาก <http://www.dbd.go.th/>

<sup>34</sup> (34)งานมัคคุเทศก์หรืองานจ้คนนำเที่ยว

<sup>35</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 15

<sup>36</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 16

เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้มีสัญชาติไทยถ้าเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ทุนของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดต้องเป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย และกรรมการของบริษัทเกินกึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย กรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 ไม่มีลักษณะต้องห้าม เป็นนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 (2) (ค) (ง) หรือ (จ)

(ข) มีผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 (2) (ค) (ง) หรือ (จ) หรือซึ่งพ้นจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตาม (2)(ก) มาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันขึ้นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว(ค) มีผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นเกินร้อยละห้ามีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16(๒) (ค) (ง) หรือ (จ) หรือซึ่งพ้นจากการเป็นกรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตาม (2) (ก) มาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันขึ้นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ความใน (2) (ข) และ (ค) ไม่นำมาใช้บังคับกับผู้ซึ่งเคยเป็นหุ้นส่วน กรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นกับการกระทำของนิติบุคคลที่เป็นเหตุให้มีลักษณะต้องห้ามตาม (2) (ก)<sup>37</sup>

นอกจากนี้ ผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 16 และมาตรา 17 ยังต้องวางหลักประกันซึ่งได้แก่ เงินสด หนังสือค้ำประกันของธนาคาร พันธบัตรรัฐบาลไทยหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลไทยค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันก่อนนายทะเบียนเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้อีกด้วย<sup>38</sup>

### 2.10.2 มัคคุเทศก์(Guide)

สำหรับมัคคุเทศก์ ผู้ใดประสงค์จะเป็นมัคคุเทศก์ให้ขึ้นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์จากนายทะเบียน ซึ่ง การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง<sup>39</sup>

ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ต้องมีคุณสมบัติ มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันขึ้นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ มีสัญชาติไทย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ หรือสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาในสาขามัคคุเทศก์หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการกำหนดหรือได้รับวุฒิปับตรหรือหนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชามัคคุเทศก์

<sup>37</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 17

<sup>38</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 18

<sup>39</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 49

ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการกำหนด ไม่มีลักษณะต้องห้าม (ก) เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคติดต่อที่คณะกรรมการกำหนด(ข) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์หรือใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว(ค) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 46 (1) (2) (3) หรือ (4) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 63 (1) (2) (3) หรือ (4) และยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ (ง) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 46 (5) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 63 (5) (จ) เคยถูกเพิกถอนทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวมาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์<sup>40</sup>

### 2.10.3 คนต่างด้าว(Foreign Individuals)

สำหรับคนต่างด้าว ไม่มีสิทธิขอใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและเป็นมัคคุเทศก์ในประเทศไทยได้เลย เพราะขาดคุณสมบัติ การเป็นคนสัญชาติไทยตาม มาตรา 16 และ มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 แต่คนต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจโดยมีเงื่อนไข กล่าวคือ ต้องเข้าร่วมทุนกับคนไทย จะทำเองโดยไม่ร่วมทุนไม่ได้ โดยคนต่างด้าวจะถือหุ้นหรือมีทุนจดทะเบียน ไม่เกิน 49% เป็นการควบคุมสัดส่วนการถือหุ้นอย่างเคร่งครัด ต่างจากการประกอบธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร ที่ต่างชาติสามารถถือหุ้นได้เกินกว่า 49% ถ้าคณะกรรมการการประกอบธุรกิจต่างด้าวเห็นชอบ เป็นการเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจมากกว่าธุรกิจนำเที่ยว<sup>41</sup> และคนต่างด้าวสามารถทำงานบางชนิดในประเทศไทยได้ โดยไปขึ้นทะเบียนเพื่อขอใบอนุญาตประกอบการทำงาน(Work Permit)

## 2.11 สิทธิและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจทัศนอาชรมชาติ

สำหรับสิทธิและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจทัศนอาชรมชาติ ก็มีความสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่กำหนดว่าผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจทัศนอาชรมชาติ ได้กระทำไปในขอบอำนาจหรือไม่ จะขอกว่า ดังนี้

### 2.11.1 ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว(Business operator)

<sup>40</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 50

<sup>41</sup> พรประกาศีชีวิต โสภณ. (2548). การเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวภายใต้กฎเกณฑ์ WTO กับประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 130.

ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวต้องแสดงใบอนุญาตประกอบการกิจการนำเที่ยว ไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบการกิจการนำเที่ยวที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบการกิจการนำเที่ยว<sup>42</sup>

ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว<sup>43</sup>

ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 12 (3) กล่าวคือ ออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบการกิจการนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่จะพึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับจากผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยว<sup>44</sup>

ในการโฆษณาหรือชี้ชวนเกี่ยวกับรายการนำเที่ยว ให้ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวจัดทำเป็นเอกสารซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (1) ชื่อผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยว และสถานที่และเลขที่ใบอนุญาตประกอบการกิจการนำเที่ยว (2) ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเที่ยว (3) ค่าบริการและวิธีการชำระค่าบริการ (4) ลักษณะและประเภทของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง (5) จุดหมายปลายทางและที่แวะพัก รวมทั้งสถานที่สำคัญในการนำเที่ยว (6) ลักษณะและประเภทของที่พัก และจำนวนครั้งของอาหารที่จัดให้ (7) จำนวนมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวในกรณีที่จะจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว (8) จำนวนขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวสำหรับการนำเที่ยว ในกรณีมีเงื่อนไขว่าต้องมีนักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนด<sup>45</sup>

<sup>46</sup>การเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวให้ผิดไปจากที่ได้โฆษณาหรือชี้ชวนไว้ตามมาตรา 26 ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนรับชำระเงินค่าบริการการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวภายหลังจากที่นักท่องเที่ยวชำระเงินค่าบริการแล้วหากนักท่องเที่ยวไม่ประสงค์จะเดินทาง ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวต้องคืนเงินที่รับชำระแล้วให้แก่นักท่องเที่ยวโดยไม่ชักช้าแล้วให้แก่นักท่องเที่ยวโดยไม่ชักช้า เดินทาง และจะหักค่าใช้จ่ายใดๆไม่ได้

ในกรณีที่นักท่องเที่ยวชำระเงินค่าบริการแล้วไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนถ้ามีเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางได้เฉพาะตัวหรือมีเหตุให้ต้องยกเลิกการนำเที่ยวตามที่ได้อธิบายไว้ทั้งนี้ โดยมิใช่ความผิดของผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวให้ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวจ่ายเงินคืนให้แก่

<sup>42</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 23

<sup>43</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 24

<sup>44</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 25

<sup>45</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 26

<sup>46</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 27

นักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าอัตราตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และถ้าการยกเลิกการนำเที่ยวเกิดจากกรณีมีนักท่องเที่ยวไม่ครบจำนวนตามที่กำหนดในมาตรา 26(8)หรือเกิดจากเหตุใด ๆ อันเป็นความผิดของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องคืนเงินทั้งหมดให้แก่นักท่องเที่ยว<sup>47</sup>

ห้ามไม่ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจัดบริการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศโดยไม่ได้รับค่าบริการหรือรับค่าบริการในอัตราที่เห็นได้ว่าไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด<sup>48</sup>

ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้แก่นักท่องเที่ยวมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด<sup>49</sup>

ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสิ้นสุดลง เมื่อผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว(1) ตายหรือสิ้นสุดความเป็นนิติบุคคล(2) เลิกประกอบกิจการตามมาตรา 38 หรือ (3) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 46<sup>50</sup>

### 2.11.2 มัคคุเทศก์(Guide)

ในการรับทำงานเป็นมัคคุเทศก์ ห้ามไม่ให้มัคคุเทศก์จ่ายเงินหรือให้ประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือบุคคลอื่นใด หรือยอมตนเข้ารับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งการนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยว<sup>51</sup>

มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรายการนำเที่ยวที่ได้ตกลงไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และจะดำเนินการใดให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวมิได้<sup>52</sup>

มัคคุเทศก์ต้องไม่ให้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์แทนตน<sup>53</sup>

ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สิ้นสุดลง เมื่อมัคคุเทศก์(1) ตาย(2) ไม่ได้รับการต่ออายุใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 56 หรือ (3) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 63<sup>54</sup>

<sup>47</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28

<sup>48</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 31

<sup>49</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 34

<sup>50</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 36

<sup>51</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 58

<sup>52</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 59

<sup>53</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 60

ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัลกุเทศก์ได้ไม่เกินครั้งละหกเดือน เมื่อปรากฏว่ามัลกุเทศก์(1) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 12(3) หรือมาตรา 57(2) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 51หรือมาตรา 58(3) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 76 มัลกุเทศก์ซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะปฏิบัติหน้าที่มัลกุเทศก์ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัลกุเทศก์ไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นายทะเบียนอนุญาตให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณีเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยว<sup>55</sup>

ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัลกุเทศก์ได้เมื่อปรากฏว่ามัลกุเทศก์ (1) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 50 (1) หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 50(2) (ก) (ง) และ (จ)(2) เคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัลกุเทศก์ตามมาตรา 62 มาแล้ว และภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกลงสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัลกุเทศก์นั้น มีกรณีที่อาจถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัลกุเทศก์อีกไม่ว่าจะเป็นเหตุเดียวกันหรือไม่ก็ตาม(3) ประพฤติหรือปฏิบัติการใดอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยวอย่างร้ายแรง และนายทะเบียนได้ตัดเตือนและสั่งระงับหรือให้แก้ไขแล้ว แต่ไม่ดำเนินการ(4) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือ(5) ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อ โกง โกงเจ้าหนี้ หรือยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนให้นำความในมาตรา 47 และมาตรา 48 มาใช้บังคับกับการแจ้งคำสั่งและการอุทธรณ์คำสั่งด้วยโดยอนุโลม<sup>56</sup>

## 2.12 ลักษณะของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมากมาย อาจจำแนก ได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1) ธุรกิจของคนไทยล้วนๆ เป็นธุรกิจที่คนไทยเป็นเจ้าของทั้งหมด ไม่มีชาวต่างชาติถือหุ้นอยู่เลย

<sup>54</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัลกุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 61

<sup>55</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัลกุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 62

<sup>56</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัลกุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 63

2) ธุรกิจที่เป็นตัวแทนซึ่งกันและกันกับธุรกิจประเทศเดียวกันในต่างประเทศ เพื่อช่วยเหลือในด้านการโฆษณาและการหาลูกค้าให้กันและกัน เป็นธุรกิจที่มีที่ทำการทั้งในและนอกประเทศโดยเป็นตัวแทนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือในการโฆษณาและหาลูกค้า

3) ธุรกิจนำเที่ยวที่มีชาวต่างชาติถือหุ้น ต่างชาติจะถือหุ้นได้ไม่เกิน 49 %<sup>57</sup> เป็นธุรกิจที่มีทั้งคนไทยและคนต่างชาติถือหุ้นอยู่ โดยคนไทยเป็นเจ้าของธุรกิจ ส่วนคนต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 49 % เท่านั้น

สำหรับ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจทัศนอาชรมชาติภายใต้กรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ก็มีความสำคัญเพราะจะทำให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายของการประกอบธุรกิจทัศนอาชรมชาติ ในประเทศไทยและในอาเซียนมีมาตรการอย่างไร มีกรอบความตกลงแค่ไหน ซึ่งจะวิเคราะห์ในรายละเอียดในบทต่อไป

---

<sup>57</sup> พรประภา ชีวิค โสภณ. *อั่งแล้ว เจริญรอดที่ 41*. หน้า 128 – 129.